

1983-02-28

11.1211-3146-76

Rek + mb

Till berörda mark- och sakägare
enligt särskild förteckning

Bildande av naturreservat för ett område vid Hertsånger,
Robertsfors kommun
(2 bilagor)

Beskrivning

Naturreservatet omfattar ett område ut mot kusten vid
Hertsånger.

Benämning	Hertsånger
Kommun	Robertsfors
Fastigheter	Se särskild förteckning
Landareal	500 ha
Lägesbeskrivning	Ekonomisk karta 21 L 6 och 7b
Naturvårds- förvaltare	Skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna
Ägarekategori	Enskilda
Ärendets handläggning	Robertsfors kommun och statens naturvårds- verk har tillstyrkt naturreservatsbildning. Avtal om intrångsersättning har träffats med tre av markägarna. Övriga markägare och sakrättsinnehavare har hörts på föreskrivet sätt.

Grund för naturreservatsbildning

Hertsångernüset utgör ett förhållandevis opåverkat kustparti.
Inom området finns en serie myrar i olika utvecklingsstadier
från unga odifferentierade högstarrkärr till högdifferentie-
rade myrar med begynnande flarkbildning på nivån 20 m ö h. I
området finns dessutom stora hällmarker samt en huvudsakligen
obebyggd kustrensa med delvis orörd kustgranskog. Området är
av riksintresse med hänsyn till vetenskaplig naturvård och av
stor betydelse för friluftsliv. Reservatets syfte är att be-
vara området nuvarande prägel.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1974:1025) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogade karta som naturreservat.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen (1974:1025) samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

- A Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att spränga, muddra, borra, schakta, dika, dämna, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning. Lättare markberedning såsom maskinell fläckupptagning får utföras i samband med skogskultur,
- 2 anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov,
- 3 anlägga väg och parkeringsplats,
- 4 dra fram mark- eller luftledning,
- 5 företa åtgärd som avses i byggnadsstadgan 54 § (1959:612),
- 6 använda kemiska bekämpningsmedel,
- 7 tillföra växtnäringsämnen,
- 8 bedriva täkt av lav och mossa,
- 9 inplantera för området främmande växtarter,
- 10 avverka eller utföra skogsvårdande åtgärd utöver vad som framgår av upprättad skötselplan,
- 11 framföra motordrivet fordon utöver vad som framgår av upprättad skötselplan. Bestämmelsen gäller ej färd med snöskoter på väl snötäckt mark.

1983-02-28

11.1211-3146-76

- B Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av en till detta beslut fogad skötselplan.

- C Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 störa djurlivet genom t ex närgången fotografering av fågelbo,
- 2 medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur,
- 3 framföra motordrivna fordon annat än på anvisade vägar och leder,
- 4 bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, ta frö och att skada vegetationen i övrigt, t ex genom att gräva upp örter, gräs, mossor eller lavar,
- 5 anordna orienteringskontroller eller snitslade spår.

- D Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

a) Syftet med vården och förvaltningen

Hertsångernäset utgör ett förhållandevis opåverkat kustparti. Inom området finns en serie myrar i olika utvecklingsstadier från unga odifferentierade högstarrkärr till högdifferentierade myrar med begynnande flarkbildning på nivån 20 m ö h. I området finns dessutom stora hällmarker samt en huvudsakligen obebyggd kustrens med delvis orörd kustgranskog. Såväl myrar som hällmarker anges vara av riksintresse med hänsyn till vetenskaplig naturvård.

Området skall vårdas så att dess nuvarande prägel bevaras.

b) Skötselplan

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa bifogade skötselplan.

c) Reservatets utmärkning

Utmärkning skall ske i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

d) Naturvårdsförvaltare

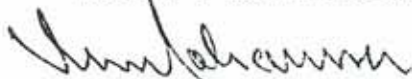
Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län skall i samråd med markägare vara naturvårdsförvaltare.

Övrigt

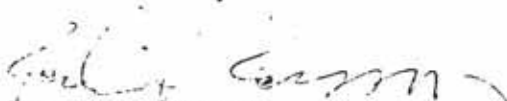
Den med vilken överenskommelsen om ersättning inte träffats har att inom ett år från den dag detta beslut vunnit laga kraft föra talan om ersättning mot kronan hos fastighetsdomstolen. Sker ej detta förlorar han rätten till ersättning.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, jordbruksdepartementet, se bilaga (formulär 1).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse.

Sven Johansson

Per Erik Persson

Bilagor

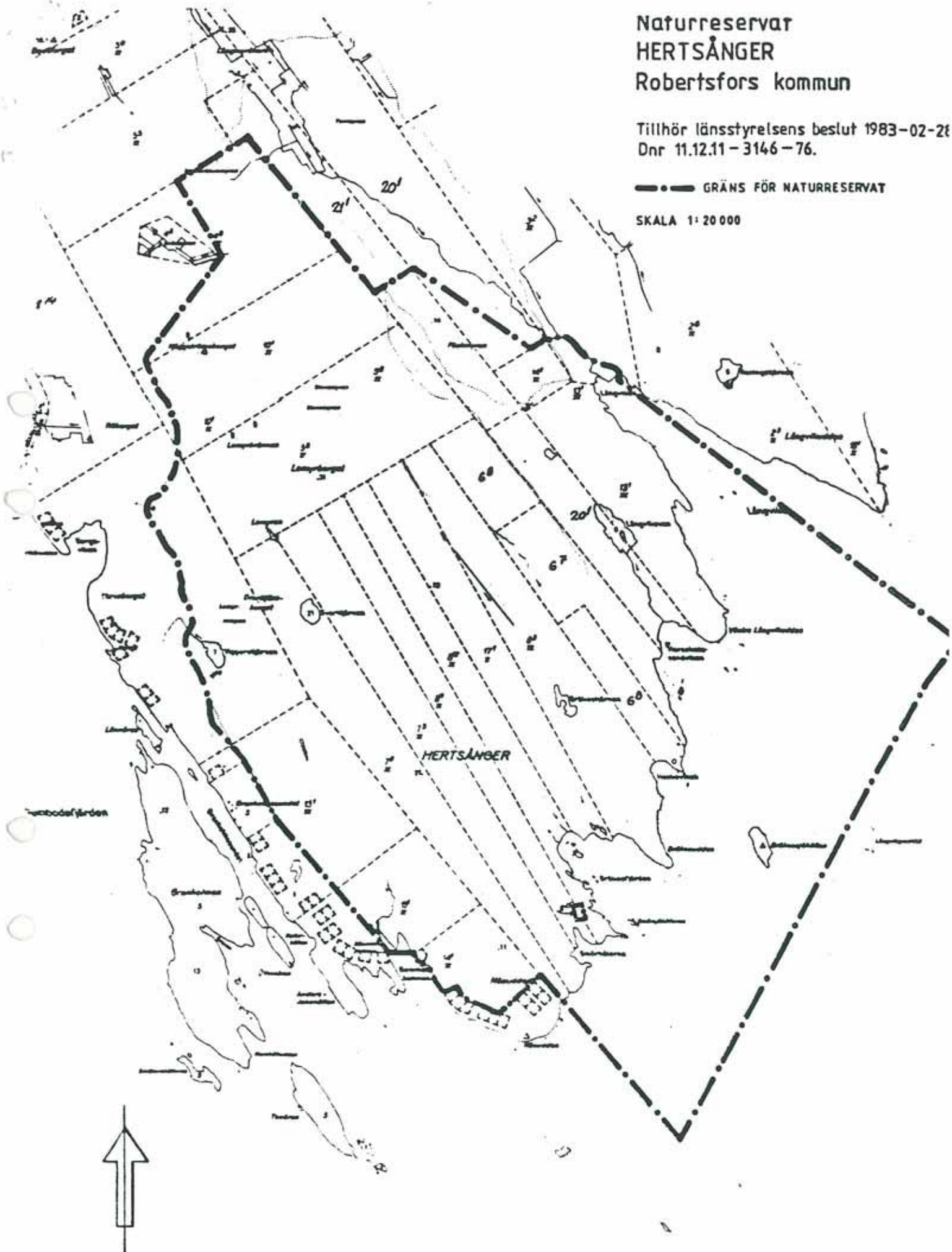
Skötselplan med karta
Besvärshänvisning

Naturreservat
HERTSÅNGER
Robertsfors kommun

Tillhör länsstyrelsens beslut 1983-02-28
Dnr 11.12.11 - 3146 - 76.

—•— GRÄNS FÖR NATURRESERVAT

SKALA 1:20 000

DENNA KARTA VISAR ENDAST GRÄNSEN FÖR NATURRESERVATET. DE OLIKA SKÖTSELOMRÅDENA FINNS REDOVISADE PÅ SÄRSKILD KARTA SOM TILLSTALLS SAMTLIGA MARKÄGARE OCH SOM FINNS TILLGÄNGLIG PÅ LÄNSSTYRELSENS NATURVÅRDSENHET.

Dnr AC 5 117788

Skötselplan för naturreservatet HERTSÅNGER

Kommun	Län
Robertsfors	Västerbotten
Registerområde	
Nysätra	

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Naturvårdsenheten

BETECKNINGAR

- Våtmarksimpediment (myr, strandäng o.dyl)
- Öppen vattenyta
- Hällmarksimpediment
- Övriga impediment (sanddyn, steniga stränder)
- Produktiv skogsmark som skall undantas från skogsbruk
- Sumpskog
- Dråg (dräneringsstråk)
- Dråg över vilket terrängkörning får ske endast över bro vilken skall anläggas på den plats som pilen anger
- Gräns för naturreservat
- Bilväg
- Anvisad skoterled
- Rekommenderad drivningsväg
- Boträd

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HERTSÅNGER, ROBERTSFORS
KOMMUN

	<u>Sida</u>
ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING	2
Natur- och landskapstyp	2
Brukningsförhållanden	3
Byggnadsbestånd	3
Fornlämningar	3
Friluftsutnyttjande	4
Vägar	4
Jakt	4
Fiske	4
ALLMÄN MÅLSÄTTNING FÖR SKÖTSELN AV RESERVATET	4
SKÖTSELANVISNINGAR FÖR DE OLIKA BEHANDLINGSENHETERNA	5
Myrar och andra våtmarksimpediment	6
Kantzonerna mot våtmarksimpedimenten	6
Sumpskogarna	7
Hällmarksimpedimenten	7
Övriga impediment	7
Skogspartier på fastmarkstungor och fastmarksöar	7
Strandskog vid inre Långviken	8
Strandskogarna mellan Näsudden och Västra Långviksudden	8
Boträd	9
Dråg	9
Reservatsområdet i övrigt	9
BILAGOR	
Karta	

Skötselplan för naturreservatet Hertsångerområdet, Robertsfors
kommun

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING

Natur- och landskapstyp

Reservatsområdet utgörs av ett mellan Gumbodafjärden i väster och Långviken i öster utskjutande näs. Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta. HERTSÅNGER 8:15 ingår inte i reservatsområdet. Berggrunden, vilken på flera håll går i dagen, består av fyllitseriens gnejser medan de lösa jordlagren representeras av svallande moränavlagringar vilka huvudsakligen bildar ryggar med orientering av NV-SO. Denna orientering har även flertalet av bergryggarna. På flera håll finns flyttblock spridda.

I den sålunda starkt vågformigt utbildade terrängens svackor finns en serie fuktighetskrävande växtsamhällen av olika ålder och utbildning. I de strandnära avsnitten påträffas alkärr och mindre våtängar. I de successivt högre liggande terrängsänkorna utbreder sig ett nät av små, geologiskt unga myrpartier i olika åldersstadier med - beroende bl a på skillnader i hydrotopografiska förhållanden - delvis olika utvecklingsriktningar. De högst belägna myrpartierna befinner sig ungefär 20 m ö h.

Skogsmarkerna upptas av hällmarksskogar, fastmarksskogar och myrskogar. Hällmarkstallskogar förekommer främst i områdets västra högst belägna delar där även den torra ristypen är vanligt förekommande. Den friska ristypen dominerar på moränmarkerna på näsets östra delar. Skogar av fuktig och våt ristyp förekommer här och var över hela området i anslutning till myrmarkerna. Särskilt framträdande är den våta (hjortron-)ristypen i vissa av myrnas dräneringsstråk på fastmarken.

Strandzonen mellan Långviken i norr och Näsudden i söder är i regel uppdelad i en gråalsbård närmast havet med bakomliggande granskog av torr/frisk ristyp på moränmarkerna och tallskog på hällmarkerna.

De växter som förekommer på Hertsångernäset är främst de som karakteriserar de ovan beskrivna olika skogstyperna och som finns närmare redovisade i Tore Arnborgs "Det nordsvenska skogstypsschemat". De hydrofila växtsamhällena finns översiktligt beskrivna i särskild PM som finns tillgänglig på länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Djurlivet torde i huvudsak karakteriseras av de arter som hör hemma i den norrländska barrskogen. Viltbiotopen synes särskilt passa älg och skogshöns. Dalripa och tjäder har iakttagits. Utmed havsstranden förekommer bl a skrak, måsfågel och snäppor. Området kan även antas passa vissa störningskänsliga djurarter. Så t ex uppges lo under senare år ha iakttagits inom området. Boträd (förmodligen fiskgjuse) har också noterats.

Brukningförhållanden

Inom området bedrivs ett ekonomiskt skogsbruk. Några marker som används för jordbruksändamål förekommer inte.

Inom vissa delar av området, främst de strandnära, finns vissa restbestånd av bl a gran. De vittnar om att ett mer blädningsartat skogsbruk tidigare bedrevs inom området. Numera sker avverkningar i form av trakthuggning. Kalhyggen har upptagits i områdets centrala och östra delar. De västra mer hållmarksdominerande delarna berörs i mindre utsträckning av kalhyggen. Flertalet skogsbestånd har varit föremål för modern skogsskötsel. Vissa fastmarksöar i myrstråken och vissa strandnära skogsbestånd är dock så gott som opåverkade av modernt skogsbruk.

Skogsdikning har endast förekommit i förhållandevis obetydlig omfattning. Största dikningsingreppet har gjorts på fastigheten Hertsånger 6:3 där ett några hundra meter långt dike upptagits.

Byggnadsbestånd

Med undantag för ett fritidshus med uthus vid södra stranden av Bräkesfjärden och en bod vid Smörhålorna finns inom reservatsområdet inte några byggnader eller andra fasta anläggningar.

Fornlämningar

Registrerade fasta fornlämningar i form av stenrösen finns dels på Häggströmsberget (Nysätra sn reg nr 44) och dels på Lomyrbrännan (45,46). Vid Lomyrberget finns ett röse och en halv stenkrets (84). En kompassros (77) är belägen på berget NV Näsudden. Mycket tyder på att ytterligare fornlämningar förekommer inom området.

1981-10-20

11.1211-3146-76

Friluftsutnyttjande

Området torde för närvarande inte i större utsträckning utnyttjas för det rörliga friluftslivet. Goda naturliga förutsättningar för solbad och/eller bad har dock stränderna kring Bräkesfjärden (flata klipphöllar) och Långviken (sandstrand, klipphöllar). Området vid Bräkesfjärden är dock svåråtkomligt från landsidan.

Nordväst om Långviken ligger ett sanddynsområde.

Vägar

Länsstyrelsen har efter det att sträckningen ändrats gett tillstånd att bygga en skogsbilväg i området. Till vägen har utgått förhöjt statsbidrag eftersom den är av betydelse som fritidsväg.

Jakt

Inte minst den goda älgbiotopen torde ge området ett förhållandevis högt jaktligt värde. Reservatet påverkar dock ej jakten.

Fiske

Fisket vilket bedrivs utmed kuststräckan påverkas ej av reservatet.

ALLMÄN MÅLSÄTTNING FÖR SKÖTSELN AV RESERVATET

Hertsångerområdet tillhör en kategori naturvårdsobjekt som är starkt känsligt för varje slag av påverkan. Den förekommande mängden av hittills opåverkade myr- och våtmarker av olika slag är själva grunden till att området klassificerats som riksintressant för vetenskaplig kulturell naturvård.

Under förutsättning att noggrann planläggning föregår olika arbetsföretag bör skadeverkningar som allvarligt hotar riksintresset kunna undvikas. Som underlag för genomförandet av sådana arbetsföretag skall föreliggande skötselplanering tjäna. Skötselplaneringarna förutsätter ett i princip ekonomiskt utnyttjande av den produktiva skogsmarken. Några särskilt känsliga eller värdefulla delar undantas från ekonomiskt utnyttjande. Dessa områden är vissa sumpskogar, fastmarks-

tungor och fastmarksöar i myrstråken samt ett mindre och ett större strandavsnitt vid Bottenviken. Även områdets impedimentmarker och delar av kantzonerna mot våtmarksimpedimenten undantas från ekonomiskt utnyttjande. Härutöver skyddas tio tänkbara boträd inom området.

För området i övrigt lämnas riktlinjer och föreskrifter i första hand för de åtgärder inom skogsbruket som kan påverka de olika våtmarksimpedimentens och sumpskogarnas naturliga hydrologi och näringsförhållanden. Sådana åtgärder är skogsdikning, virkestransporter, gödsling, kemisk lövbekämpning m m.

SKÖTSELANVISNINGAR FÖR DE OLIKA BEHANDLINGSENHETERNA

På underlagskartan för de föreslagna skötselåtgärderna har följande områdestyper avgränsats.

- Myrar och andra våtmarksimpediment (strandängar, öppna vattenytor)
- Sumpskogar
- Hällmarksimpediment
- Övriga impediment (sanddyn, stränder)

På underlagskartan har även inritats dråg och dräneringsriktningar inom och mellan de skilda myrarna.

En områdestyp som däremot av praktiska skäl inte kunnat avgränsas är kantzonerna mot våtmarksimpedimenten. Kantzonerna föreslås dock att till viss bredd undantas från skogsbruk.

Ovannämnda områdestyper utgör skilda behandlingsenheter. Delar av den produktiva skogsmarken, främst fastmarkstungor och fastmarksöar i myrstråken och strandskog utmed kuststräckan, utgör också på underlagskartan redovisade särskilda behandlingsenheter.

Skötselplanens skilda behandlingsenheter beskrivs närmare nedan.

All avverkning som kan beröra de nedan beskrivna särskilda behandlingsenheterna skall föregås av skogsvårdsstyrelsens besiktning och - i förekommande fall - utstämpling. Denna bekostas av statliga medel för skötseln av reservatet.

Utöver de områdesbundna föreskrifterna och riktlinjerna skall tio grövre tallar sparas för framtiden såsom tänkbara boträd för rovfåglar. De har markerats på kartan till skötselplanen.

Myrar och andra våtmarksimpediment

Genom flygbildstolkning och uppföljning av densamma i terrängen har områdets våtmarksimpediment urskiljts och avgränsats (på flygbild i skala ca 1:20 000). Vid fältkontrollen har särskild vikt lagts ned på kartläggningen av iakttagbara dräneringsriktningar mellan de enskilda myrarna. Den erhållna bilden av våtmarkerna har överförts till underlagskartan för skogsbruksplanen över området (skala 1:10 000). Kartläggningen visar att flertalet av områdets myrar bildar olika komplex med avseende på avrinningsförhållandena. På grund av topografin är dräneringsstråken oftast orienterade i NV/SO. I regel förbinder smala myrsträngar de större myrarna med varandra i dessa stråk. I en del fall sker dock avvattningen i till sina gränser mer diffusa stråk på fast mark där vattenföringen då ger upphov till en fuktig-våt skogstyp. Dessa ställen har redovisats med sumpstreck på våtmarkskartan och behandlas som en särskild områdestyp (jämför nedan).

För de på karta till skötselplanen redovisade myrarna och de andra våtmarksimpedimenten skall gälla att mark och vegetation inte får skadas. Förbud gäller sålunda mot avverkning, röjning, skogskultur och terrängkörning med motordrivet fordon.

Kantzonerna mot våtmarksimpedimenten

Kantzonerna mot våtmarkerna har av praktiska skäl inte kunnat avgränsas på kartan. Med kantzon menas i detta sammanhang den i regel lågproduktiva skogsmarksremsa som ligger mellan fastmarken (vanligtvis morän) och den tydligt utbildade våtmarken. Den är i regel beväxt med risarter, ofta på tuvor, och har inslag av vitmossor och hjortron. Tallen och björken är vanligast i trädskiktet. Kantzonerna mot de fastmarker som omger myrarna är ofta diffusa i sina gränser och kan variera stort i fråga om bredden.

Av kantzonerna skall lämnas en skyddszon av 5-10 meters bredd mot våtmarksimpedimenten. Inom denna zon får avverkning, röjning, skogskultur och terrängkörning med motordrivet fordon ej ske. Avgränsningen av skyddszonerna och utstämplingen mot dessa skall utföras av skogsvårdsstyrelsen och bekostas av medel för skötseln av reservatet.

Sumpskogarna

Med sumpskog menas här företrädesvis den produktiva skog som växer på fuktig-våt mark och tar emot sitt markvatten från intilliggande myrar. Utbredningen av dessa marker sammanfaller med skogsbruksplanens redovisning (sumpstreck).

Terrängkörning över sumpskogsmarkerna skall undvikas. Om sådan körning inte kan undvikas skall den ske på tillräckligt tjälad mark. För de sumpskogspartier som omfattas av grön färgmarkering på underlagskartan skall dock de bestämmelser gälla som redovisas nedan under rubriken "Skogspartier på fastmarkstungor och fastmarksöar".

Hällmarksimpedimenten

De hällmarksimpediment som redovisas är desamma som avgränsats i skogsbruksplanen. Hällmarkerna, som dominerar i reservatsområdets västra del, utgörs ställvis av större flata hällmarkspartier och ställvis av mer eller mindre distinkta bergryggar av olika storleksordning.

På hällmarksimpedimenten som är redovisade på kartan till skötselplanen skall råda förbud mot avverkning och röjning. Detaljavgrensningen i terrängen av hällmarksimpedimenten och utstämplingen mot dessa skall utföras av skogsvårdsstyrelsen och bekostas av medel för skötseln av naturreservatet. Hällmarkerna har en mycket slitagekänslig lavvegetation. Terrängkörning över hällmarkerna skall därför undvikas. Om terrängkörning över desamma inte kan undvikas skall försiktighet iakttas så att minsta möjliga skada uppstår i lavvegetationen.

Övriga impediment

Till denna grupp har hänförrts sanddynen vid inre Långviken samt de stränder, främst steniga, som inte utgörs av strandäng eller klipphällar.

På sanddynen vid inre Långviken och på stränderna mellan västra Långviksudden och Näsudden får terrängkörning med motordrivet fordon inte äga rum. Ej heller får levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet skadas.

Skogspartier på fastmarkstungor och fastmarksöar

De i myrstråken belägna skogsklädda fastmarksöarna och fastmarkstungorna och vissa andra partier är väsentliga inslag i det mosaiklandskap som kännetecknar våtmarksmiljön. De övertväras flerstädes av dräneringsstråk av sumpskogskaraktär. Skogsbestånden är här viktiga regulatorer i vattenbalansen. Dessa skogspartier som särskilt markerats på kartan till skötselplanen skall ha samma skydd som myrarna.

För områdena gäller således förbud mot avverkning, röjning och terrängkörning med motordrivet fordon. Samma förbud gäller även de sumpskogspartier som grönmarkerats.

Strandskog vid inre Långviken

Den produktiva skogsmark som här avgränsats ligger omkring befintlig sanddyn och mellan sanddynen och Långviken. Skogen består av barrblandskog med en markant gråalsbård närmast vattnet. Strandområdet i fråga skiljer sig beträffande de lösa avlagringarna och vegetationssamhällena från reservatsområdets strandområden i övrigt.

Förbud skall råda mot att skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet samt mot terrängkörning med motordrivet fordon.

Strandskogarna mellan Näsudden och västra Långviksudden

Reservatsområdet omfattar en cirka 4 km lång strand utmed Bottenviken. Detta kustparti ligger oskyddat för påverkan av havsstormar. Strandzonen är från naturstudiesynpunkt särskilt intressant. Här sker den första utvecklingen mot myrbildning och här utbildas även andra skilda växtsamhällen som förändras vartefter landhöjningen äger rum. Eftersom vattenområdet utmed stranden är starkt uppgrundat är denna förändring av växtsamhällena påtaglig. En klart iakttagbar företeelse härvidlag är granens "undanträngning" av gråalen i takt med att marken blir torr på grund av landhöjningen. Granen bildar här förhållandevis orörda strandskogsbestånd med en gråalsbård närmast vattnet. Granbeståndet är till stora delar helt fria från huggningsingrepp. De synes ha lämnats som en skyddskappa mot havet i samband med äldre tids avverkningar. Den trakthuggning som under senare tid skett norr och söder om detta strandområde har dock även omfattat den strandnära skogen.

Urskogskaraktären hos de kvarvarande granbestånden är bl a mycket framträdande norr om Hacksviken.

För att den urskogsartade strandskogskaraktären även fortsättningsvis skall bevaras skall de strandskogar som markerats på kartan undantas från skogsbruk och de åtgärder som kan skada mark och vegetation. För området skall sålunda råda förbud mot att skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet samt förbud mot terrängkörning med motordrivet fordon.

Boträd

Det av reservatet berörda kustpartiet synes erbjuda lämpliga häckningsbiotoper för vissa störningskänsliga fågelarter, främst rovfåglar. För att för framtiden trygga tillgången på tänkbara boträd inom reservatet skall tio grövre tallar skyddas mot avverkning. Tallarna i fråga är utmärkta i terrängen. Deras ungefärliga lägen är markerade på kartan till skötselplanen.

Dråg (dräneringsstråk)

Över det dråg som på underlagskartan inritats med blå heldragen linje mellan våtmarksimpedimenten söder om Bräkestjärnen får terrängkörning med motordrivet fordon inte ske annat än på angiven plats och under förutsättning att bro byggs. Broläget har markerats med en pil.

Reservatsområdet i övrigt

Skogliga åtgärder skall utföras med varsamhet så att naturmiljön och landskapsbilden ej skadas. Markägare skall vid planläggning av åtgärder i den mån det ej finns upptaget i denna skötselplan samråda med naturvårdsförvaltaren.

Utöver vad reservatsföreskrifterna och ovan angivna skötsel-föreskrifter och anvisningar anger skall för reservatsområdet inga ytterligare restriktioner gälla ifråga om områdets skötsel.

